

Akademiku zaslužnemu profesorju Univerze v Mariboru dr. Jožetu Mlinariču (1935–2021) v spomin

25. novembra 2021 smo se na pokopališču na Gorci pri Malečniku poslovili od našega dragega profesorja, našega mentorja in vzornika, našega sodelavca in dragega prijatelja. Poslovili smo se od človeka, ki nas je z svojo osebnostjo in delom navdihoval, ki nas je ob vsaki priliki podpiral in vzpodbujal ... in za njim ostaja boleča praznina.

Dovolite mi, da na kratko orišem njegovo življenjsko pot.¹

Rojen je bil 13. marca 1935 v Mariboru, kjer je obiskoval osnovno šolo in klasično gimnazijo. Po maturi se je posvetil študiju klasičnih jezikov in leta 1961 diplomiral na Filozofski fakulteti v Ljubljani, leta 1969 pa je diplomiral še iz zgodovine. Za diplomsko nalogo o posesti kostanjeviške gosposčine je dobil študentsko Prešernovo nagrado. Kot absolvent je začel s poučevanjem latinščine, nemščine in zgodovine na gimnaziji na Ravnah na Koroškem. Iste predmete je nato kot profesor poučeval od leta 1962 do 1965 na gimnaziji v Novem mestu. Od 1965 do 1971 je bil arhivar v Dolenjskem muzeju v Novem mestu, od 1971 do 1990 pa v Pokrajinskem arhivu Maribor, kjer je vodil oddelek za starejše gradivo – izpred leta 1850. V letu 1972 je opravil strokovni izpit za arhivista in naslednje leto izpit za arhivskega svetovalca. Leta 1977 je na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani uspešno zagovarjal doktorsko disertacijo z naslovom *Srednjeveški latinski epos Vita Mariae metrica – tekstno kritična, historiografska in literarna analiza*. Od 1. oktobra 1990 do 1. oktobra 2002 je bil zaposlen

¹ Povzeto po: Janez Marolt in Darko Friš, "Sedemdeset let akademika zaslužnega prof. Univerze v Mariboru dr. Jožeta Mlinariča", *Studia Historica Slovenica* 5, št. 1–2–3 (2005), str. 13–15.

kot redni profesor za zgodovino fevdalizma in pomožne zgodovinske vede na Oddelku za zgodovino Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru. Leta 2004 je bil izvoljen v zaslužnega profesorja Univerze v Mariboru.

Kot arhivar v Pokrajinskem arhivu Maribor je pričel s sistematičnim zbiranjem gradiva, ki zadeva preteklost Maribora do konca 18. stoletja. Transkribiral je preko 3000 dokumentov, h katerim je pripravil obširne regeste. Njegovo neprecenljivo zapuščino predstavlja 36 zvezkov *Gradiva za zgodovino Maribora*, po njegovi zaslugi je najdena tudi listina iz leta 1164, ki je najstarejši ohranjen dokument z omembo Maribora.

O neutrudnem delu akademika prof. dr. Mlinariča priča množica člankov in razprav, ki so izšli tako v domačih kot tujih revijah in zadevajo predvsem gospodarsko zgodovino fevdalizma, obrti, cehe, zgodovino samostanov, krajevno zgodovino, gorsko pravo na Štajerskem, kulturno zgodovino, zgodovino vinarstva in protireformacije. Podobno tematiko so zajemala njegova predavanja in referati na simpozijih tako doma kot v tujini. Jože Mlinarič je svoje zgodnejše znanstvenoraziskovalno delo posvetil Dolenjski, v kasnejših letih pa je poleg izdajanja virov za zgodovino Maribora objavil veliko razprav o zgodovini številnih zemljiških gospodstev in župnij v Mariboru in njegovi okolici. Že ob teh raziskavah se je srečeval z zgodovino samostanov. Njegovo raziskovanje preteklosti starejših samostanov na Slovenskem je doprineslo k slovenski historiografiji osem monumentalnih monografij: *Kartuzija Pleterje 1403–1595*, *Kostanjeviška opatija 1234–1786*, *Kartuzija Žiže 1595–1782*, *Stiška opatija 1136–1784*, *Marenberški dominikanski samostan 1251–1782*, *Kartuzija Bistra (1251–1782)*, *Studeniški dominikanski samostan (ok. 1245–1782)* in kot zadnjo še monografijo, posvečeno *dominikanskemu samostanu v Studenicih*.

Bogato znanje in modrost izkušenega učitelja sta odlikovala tudi njegovo pedagoško delo. Bil je mentor številnim diplomantom zgodovine, prav tako pa mentor štirim doktorandom. Delavnost, vztrajnost, osebna in strokovna poštenost, pravičnost in skromnost so vrline, ki so odlikovale našega akademika prof. dr. Jožeta Mlinariča, med študenti in sodelavci izjemno priljubljenega profesorja. Na Pedagoški fakulteti in Univerzi v Mariboru je opravljal vrsto pomembnih funkcij. Bil je dolgoletni predstojnik Oddelka za zgodovino, član senata, habilitacijske komisije in komisije za znanstveno raziskovalno delo PEF in član habilitacijske komisije UM. Bil je tudi soavtor prenovljenega dvopredmetnega študijskega programa zgodovina in enopredmetnega nepedagoškega študijskega programa zgodovina, ki predstavlja temelj študija humanistike v Mariboru.

Za svoje delo in znanstvene dosežke je Jože Mlinarič prejel številne nagrade in priznanja: Glazerjevo listino mesta Maribora (1988), nagrado Kidričevega sklada (1988) in Glazerjevo nagrado mesta Maribora za življenjsko delo (2003). Slovenska akademija znanosti in umetnosti ga je leta 1995 na predlog I. razreda za zgodovinske in družbene vede izvolila za izrednega člana SAZU, leta 2001 pa

Akademik zasl. prof.
Univerze v Mariboru
Jože Mlinarič (1935–
2021) (Arhiv družine
Mlinarič)

je bil izvoljen za rednega člana SAZU, s čimer je postal prvi akademik iz Maribora. Leta 1998 je prejel zlato plaketo Univerze v Mariboru, leta 1999 mu papež Janez Pavel II. za dosežke pri raziskovanju starejše slovenske cerkvene zgodovine podelil naslov viteza komendatorja sv. Gregorja Velikega iz svetnega reda, leta 2008 pa ga je mesto Maribor počastilo z naslovom častnega občana.

Ob njegovi 70-letnici smo ga v Zgodovinskem društvu dr. Franca Kovačiča v Mariboru, katerega soustanovitelj in ustanovni predsednik je bil, podelili naziv častnega predsednika, še posebej pa smo ponosni, da je bil tudi eden naših najzvestejših sodelavcev in član uredniškega odbora znanstvene revije *Studia Historica Slovenica*, ki jo je tudi sam pomagal ustanoviti.

Rečem lahko samo, da je izjemno plodovito življenjsko pot prof. dr. Jožeta Mlinariča – od srednješolskega učitelja do univerzitetnega profesorja – od prvih korakov v znanstveno sfero skozi arhivsko gradivo do priznanega znanstvenika, erudita in akademika – tlakovala jasnost misli, kritično-analitična ter selektivna prodornost pri izbiri zgodovinskega gradiva, predvsem pa smisel za oblikovanje sinteze – ob izjemni energiji, delavnosti in vztrajnosti – in ponosni smo, da smo del te poti lahko hodili ob njem, se od njega učili in ob njem zoreli.

Profesor Mlinarič je bil tip intelektualca, znanstvenika in pedagoga, ki ni poznal počitka in ki je bolj kakor hvalo ljubil resnico in jo skušal skozi zgodovinski spomin (kolikor se obnoviti da) zjedriti v preprosto pesem o preteklosti slovenskega prostora, vpetega v evropsko kulturno dediščino ... in to nalogo je čutil kot svojo dolžnost in poslanstvo, ki ji je podredil svoje življenje. Pri čemer mu je kot trdna opora ob strani stala njegova draga soproga Maja in njegovi trije sinovi ter njihove družine.

Nam, njegovim nekdanjim sodelavcem, kolegom in prijateljem, pa bo poleg vsega navedenega v spominu ostal tudi in predvsem kot izredno topel človek, drag prijatelj, odličen sogovornik, strasten vinogradnik, veseljak, bister hudomušnež in pripovedovalec anekdot, ki je s smehom sprejemal in z nami delil življenjske modrosti.

Kako v besede preliti vso bolečino in žalost ob izgubi dragega profesorja?

Ob zadnjem slovesu na njegovi dragi Gorci, ki si jo že pred časom izbral za svoje poslednje bivališče, pretresen in ponižen pred njegovo veličino sklanjam glavo v njegov spomin ... v imenu Filozofske fakultete Univerze v Mariboru in Zgodovinskega društva dr. Franca Kovačiča pa svojem izrekam iskreno in globoko sožalje.

Darko Friš

Dr., redni profesor
Univerza v Mariboru
Filozofska fakulteta